

POGUMNO, ČEPRAV DVOUMNO STALIŠČE

Govor predsednika vlade Černika na zasedanju parlamenta ČSSR

Postanci so burno pozdravili Černika, Svobodo, Dubčka in Smrkovskega - Predsednik vlade ni v ničemer spremenil stališča - Manj ostri napadi moskovskega tiska

PRAGA, 12. — Danes se je sestel češkoslovaški parlament, ki je pričel razpravljati o nekaterih neugodnih ukrepih, ki jih je že pred dnevi napovedal predsednik republike Svoboda. Parlament je začel zasedanje v svečanem vzdušju, saj gre za prvo plenarno zasedanje, ko so se iz Prage umaknile tuje čete. Parlament je z bučnimi ovacijami pozdravil predsednika republike Svobodo in je še zlasti toplo pozdravil generalnega tajnika Dubčka.

Zasedanje parlamenta je otvoril predsednik Smrkovsky in je njegov govor neposredno prenašal praški radio. Najpomembnejši govor pa je imel predsednik vlade Černik, ki je bil oprezen in ki je dejal, da je treba moskovske sporazume izvajati do konca, ker se ne sme podcenjevati mednarodnih vprašanj in ker je treba politični položaj ocenjevati na osnovi realističnih mednarodnih odnosov.

Černik je rekel, da vlada zagotavlja varnost in suverenost republike in je v tej zvezi napovedal ustanovitve novega izrednega odbora za obrambo republike. Dejal je tudi, da bodo okreplili povezavo z državami varšavskega pakta, pri čemer je istočasno tudi govoril o izredni vlogi češkoslovaških oboroženih sil, katerih moralne vrednosti bodo prispevale k uresničitvi upanja, da se obnovi nacionalna suverenost.

V prvem delu svojega govora je predsednik vlade orisal okoliščine, ko je januarja komunistična partija češkoslovaške sklenila, da gre po novi poti in da ustvari moderno socialistično družbo na osnovi marksizma-leninizma. V tej zvezi je tudi omenil aprilske vladne ukrepe, da bi uredili federativno strukturo. Govoril je tudi o ekonomski reformi in o spremembah v zunanji politiki v skladu s stalnimi socialističnimi državami. V tem okviru so tisk, radio in televizija dobili izredni pomen. Vlada je dovolila svobodo besede, ki jo ni hotela omejiti za določene skupine oseb.

Vendar pa je prišlo do socialističnega razvoja, ki je imel določeno slabost, tako da je prišlo tudi do ekstremističnih izkrivljenj in do desničarskih teženj. Vlada je napravila vse, da bi se te tendence uredile in pri čemer ni pozabila na imperialistične subverzije in na sile, ki niso nikoli prenehale s svojo dejavnostjo in ki so vplivale na socialistični razvoj v državi. Černik je skratka govoril o določenih težavah, istočasno pa je tudi podčrtal, da gre izključno za politična vprašanja in da so bili pripravljene, ter sposobni, da politična vprašanja s političnimi sredstvi. Istočasno pa so odločene države bile mnenja, da obstaja po januarskem preokretu na češkoslovaškem nevarnost desničarskega preloma in so bila mnenja, da na nevarnost obsega interes vsega češkoslovaškega naroda. Na osnovi je prišlo do okupacije Češkoslovaške s strani oboroženih sil petih držav varšavskega pakta. Predsednik vlade je izjavil, da lahko na osnovi teh ugotovitev v imenu vlade potrdi naslednje: 1. navedenih se bo osredotočilo na pripravo na osnovi razvoja vodilnih sil družbe, pri čemer bo

živiti zakonskih predlogov, ki jih skupščina zelo nerada sprejela, vendar pa istočasno prav to dejstvo predstavlja pomemben korak k resnični normalizaciji v ČSSR, saj vsi vladni organi in vsi najvidnejši predstavniki Černik, Dubček, Svoboda in Smrkovsky s svojo prisotnostjo potrjujejo, da je parlament resnični nadzornik in odločilni organ republike. Kljub temu pa bo parlament pod tujo silo bil prisiljen izglasovati represivne ukrepe glede svobode tiska, združevanja in nekaterih drugih vprašanj.

V Moskvi je današnji tisk nadaljeval s svojimi že znanimi stališči, pri čemer je edino nova zanimivost, da so kritiko razširili na Jugoslavijo, češ da ne razume stvarnosti, ki je nastala z moskovskim sporazumom s ČSSR in da se igra z nevarnostjo »bratske vojne«.

V SENATNI KOMISIJI ZA NOTRANJE ZADEVE

Predlog za amnestiranje političnih sindikalnih in študentskih demonstrantov

Nadaljuje se delo CK PSIUP - Zasedanje izvršnega odbora zveze »spontanih skupin«

RIM, 13. — Komisija za notranje zadeve v senatu je razpravljala o predlogu socialističnega Codignone, naj se z zakonskim odlokom amnestirajo vsi, proti katerim so policijske ali sodne oblasti sprožile sodni postopek zaradi političnih, sindikalnih ali študentskih manifestacij.

Polemike so bile dolge, a se pri ukrepih ni nihče prav odločno izrekel. Sam predstavnik demokratičnega senatorja Gonella je prosil samo za odločitev razprave, da bi se o stvari bolje počuli. O istem predlogu razpravlja tudi pravosodna komisija senata, ki pa še ni zaključila dela, medtem ko je komisija za notranje zadeve svoje delo že zaključila zaradi pritiska levih poslancev, ki so predlagovali druge komisarje. Demokristjani so se med glasovanjem umaknili iz dvorane.

Zaključki komisije priporočajo sprejem predloga o amnestiji, ki bi ustavila skoraj sto sodnih postopkov. Predloga pa tudi nekatere spremembe. Prav tako so predlagali nekatere spremembe v besedilu nekaterih predstavnikov KD v pravosodni komisiji, medtem ko je demokratični senator Carraro bil odločno proti. Predlog sprejemajo socialisti, komunisti in neodvisni levici, pri jih zastopa Galante Garrone. Pravosodni minister Gonella je dejal, da bo povedal mnenje vlade na prihodnji seji.

CK PSIUP, nadaljuje delo. Sklenil je podaljšati zasedanje še za nekaj dni, ker se je k razpravi prijavilo zelo veliko število govornikov.

Prvi današnji govornik je bil poslanec Lami, ki je odobril sovjetskemu intervenciji na Češkoslovaškem, čeprav jo je imenoval »težavno dejanje«, a jo opravičuje, ker meni, da bi sicer »moralo priti do novega posega čez štiri mesece«. Tak poseg bi imel še hujše posledice. Negativno je ocenil češkoslovaško »mnovo pot«, o kateri je dejal, da je sprejela proces »zadrževanja« in tako »protidela logiko blokov, ki je za socialiste nesprejemljiva«.

Predsednik poslanske skupine Ceravolo pa je podprl stališče strankinega vodstva, ki je obsodilo zasedbo Češkoslovaške, in dejal, da je potrebna globlja analiza »edgeneracije«, ki je privedla do zasedbe. Zadnji govornik na zasedanju CK PSIUP je bil predsednik centralnega komiteja poslanec Lelio Basso, ki je dejal, da je »mnova pot« bil poskus češkoslovaške partije prehoda od birokratskega k demokraciji. Dejal je, da bi tak prehod bil toliko lažji za češkoslovaške tovariše, če bi jim zavezništvo stali ob strani, medtem ko zaradi posega tvega blokirati vsakršno obnovo in zaostrovanje položaja.

V Benetkah se je na Lido odprl 18. kongres zveze demokristjanskih strank, ki mu predseduje tajnik italijanske KD Mariano Rumor. Hkrati pa je v Bologni zasedel izvršni odbor zveze »spontanih skupin«, ki so nastale kot politična alternativa katoličanom, ki za vračajo enotnost v KD in zahtevajo sodelovanje v duhu najnaprednejših načel sodelovanja z levimi silami.

»Spontane skupine« obsojajo vdir na Češkoslovaško ter se strinjajo s stališčem KPI, medtem ko za vračajo stališče PSIUP.

Izvršni odbor »Spontanih skupin« je nato izrazil svoje mnenje o najnovejšem razvoju v italijanskem katoliškem gibanju. Delavsko organizacijo ACI vabi, naj opusti dvomnost in »besedna neobmočja« vseh tiskih, ki imajo monopol jedrskega orožja.

LJUBLJANA, 13. — Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes v Zagrebu v vili Zagorje predsednika občinskih skupščin Ajdovščine, Idrije, Ilirske Bistrice, Izole, Kopra, Nove Gorice, Pirana, Postojne, Sežane in Tolmina. Sprejema so se udeležili Jolanda Kos, predsednica piranske občinske skupščine, Angel Štokar, predsednik ajdovske občine, Stanko Gurovec — Idrija, Vitomir Dekleva — Ilirska Bistrica, Jernej Humar — Izola, Miro Kocjan — Koper, Milan Vižintin — Nova Gorica, Milan Fajdiga — Postojna, Evstahij Zadrliar — Sežana in Franc Skok — Tolmin.

Predsednika Tita so seznanili s programom proslave ob 25. obletnici vstaje primorskega ljudstva v Novi Gorici. Proslave se bodo udeležili tudi številni Italijani, ki so sodelovali z jugoslovanskimi borci v antifašistični vojni.

V pogovoru s predsednikom Titom so predsedniki primorskih občinskih skupščin izrazili željo, da bodo to proslavo izkoristili tudi za poglobljanje prijateljskih odnosov z Italijo. V spomin na proslavo so izročili predsedniku spominsko plaketo in priloženostno značko, ki jo bodo nosili nekdanji borci med proslavo. Veliko ljudsko zborovanje bo v nedeljo ob 11. uri pred poslopjem občinske skupnosti. Začelo ga bo nad 500 pevec, ki bodo združeni prvič peli pesem »Vstajenje Primorske«. Po nastopu pevskih zborov in pozdravnem nagovoru bo imel slavnostni govor Edvard Kardelj. Zborovanje bodo zaključili pevski zbori z borbenimi pesmimi.

Takoj po množičnem zborovanju se bodo zbrali v svojem taboru borci IX. korpusa in prekomorskih brigad. Priprave za nedeljsko slavo so končane.

Milan Vižintin, predsednik občinske skupščine Nova Gorica je obiskoval v dnevniku »Delo« na prvi strani članek pod naslovom »Nova Gorica vas vabi«. V tem vabilu je rekel: »Redkokdaj je praznovanje nekega mejnika iz naše preteklosti tako vzvalovilo primorskega človeka kot proslavljanje 25. obletnice vseljenske vstaje, v kateri je Primorska doživela enega najlepših preporodov v svoji zgodovini. Danes, ko smo ponovno priča nasilju nad svobodo in suverenostjo narodov, nas vrednote naše revolucije vseljenske vstaje, v katerih smo se na življenje in smrt spopadali proti vsakemu nasilju, še bolj povezujejo. Proslave 25. obletnice vseljenske vstaje postajajo pod pokroviteljstvom predsednika republike tovariša Tita doživljajo tako aktualno obležanje, kot je vseljenska jugoslovanska vstaja, kar je pravzaprav bila povzročila vrednota tudi same vstaje. Zategadelji ni slučaj, če se bo velika množica ljudi iz vseh krajev naše domovine, iz zamejstva udeležila osrednjega prireditve, ki bo 15. septembra v Novi Gorici«.

Prebivalci najmlajšega slovenskega mesta in ostalih krajev Primorske bodo ta dan praznično sprejeli in pozdravili vse udeležence proslave, predvsem bivše borec NOB in italijanske protifašiste, ki so se borili na našem območju, vse tiste, ki so pred dvajsetimi leti pomagali graditi Novo Gorico, vse obiskovalce Slovenije in ostale Jugoslavije ter Slovence iz obmejnih italijanskih pokrajin in iz Koroške.

Pripravljalni odbor je uravno postavil na proslavo predstavništvo federativnih republik, vseh primorskih občin, slovenske manjšine v Italiji in Avstriji, župane iz obmejnih občin v Italiji, župane iz obmejnih občin v Italiji, župane iz obmejnih občin v Italiji, župane iz obmejnih občin v Italiji.

NOV ISRAELSKI NAPAD NA JORDANSKE POLOŽAJE

Naser bo danes govoril na kongresu socialistične zveze

«Al Ahrām» piše o potrebi pripravljenosti, Moše Dajan pa pravi, da ni nevarnosti nove vojne

KAIRO, 13. — Kairski radio je objavil, da sta davi dve izraelski izvidniški letali letela nad egiptovskimi položaji na področju Sueškega preloma. Protifašistično letalo je letali prisilila na umik. Jordanski vojaški predstavnik je sporočil, da so izraelske sile streljale na jordanске položaje na področju Tel Al Sukar. Jordanci so odgovorili in streljanje je trajalo petnajst minut. Ni bilo žrtev.

Predsednik Naser bo govoril jutri zvečer ob 18. uri po italijanskem času po radiu ob začetku zasedanja kongresa arabske socialistične zveze. Domneva se, da bo govoril o zadnjih izraelskih napadih ob Sueškem prekopu in o vojaškem stanju v ZAR. V Tel Avivu je izraelski zunanji minister Eban na nekem banketu pozval Egiptince, naj ne vrnjajo govoricam o pripravi na nov izraelski napad. Dejal je, da če bosta obe strani ohranili hladnokrvnost, bo moč še dalje ohraniti premirje. Trdil je, da je Izrael pripravljen »storiti vse mogoče, da se spoštuje premirje z Egiptom«.

Zatem je Eban izjavil, da je Izrael razočaran nad zadnjo razpravo v varnostnem svetu v zvezi s spopadom ob Sueškem prekopu. Ponovil je, da niso mogoča mirova in vojaškim poveljstvom v Tel Avivu, potem ko so sodelavci generala Bulla ugotovili, da je Izrael nameno bombardiral neko opazovalnico Združenih narodov v Ka Britu med Suezom in Ismailijo. List dodaja, da so Izraelci skušali preprečiti opazovalcem OZN izpolnjevanje njihove naloge.

Kairski časopisi poročajo, da je guverner Suez doletel takojšnje evakuacije dela prebivalstva, da bi oborožene sile lahko bolje izkoristile obrambna sredstva ob morebitnem izraelskem napadu. Izraelski minister za informacije Galili pa je izjavil, da ni nevarnosti nove vojne, ker da si egiptovska armada še ni priborila borbenega staleža.

TITO SPREJEL PREDSEDNIKE OBČINSKIH SKUPŠČIN PRIMORSKE

Edvard Kardelj slavnostni govornik na jutrišnji proslavi v Novi Gorici

Članek Milana Vižintina v današnjem ljubljanskem »Delu« - V Novi Gorici že vlada praznično razpoloženje

narodov. Mlajšemu rodu pa naj pokaže, kako težka je bila pot do svobode in kako se je v boju kovalo bratstvo med narodi. Prav v ta namen bo na navečer proslave odprta v Novi Gorici razstava, ki bi v sliki in besedi pokazala nastanek in razvoj vseljenske vstaje na Primorskem. Proslave, ki se je bo udeležilo tudi mnogo naprednih ljudi iz sosednje Italije, bo mogoča manifestacija in potrditev dobrega sosedstva in mirnega sožitja, ki se iz leta v leto vse bolj utrjuje na obeh straneh te najbolj odprte meje v Evropi med dvema državama z različno družbeno ureditvijo. Zato želimo, da bi ta proslava predstavila svetu Novo Gorico, ki si je pred kratkim izbrala občinski grb z rdečo vrtinco kot simbol razvijajočega se in cvetočega mesta socialistične demokratične države. Menimo, da Nova Gorica to povsem zasluži, saj je na kraju, kjer je bila še pred dvajsetimi leti gola ledina, zraslo moderno mesto z 10.000 prebivalci, razvila so se mnoga industrijska podjetja, vzcveteli sta trgovina in obrt ter pogonale trdne korenine pomembne vzgojne in kulturne institucije. Priprani smo, da bo proslava pokazala vsemu svetu strnjeno in enotnost slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov ter našo odločno voljo, da nadalje gradimo in spopolnjujemo samopravno socialistično družbo in dobre sosedske odnose z vsemi narodi, ki živijo ob naših mejah.

Nova Gorica se je odela v praznično oblečilo. Vse obiskovalce bo mesto sprejelo s cvetjem in zastavami. Novogoričani pa z odprti bratskim srcem. Priprani smo, da se bodo vsi udeleženci proslave v Novi Gorici dobro počutili in da bodo s svojo udeležbo prispevali k naši enotnosti in miru na svetu.

OB 25. OBLETNICI II. ZASEDANJA AVNOJA

Priprave za osrednjo proslavo ki bo 29. novembra v Jajcu

Komemoracija ob 50. obletnici prodora solunske fronte

(Od našega dopisnika) BEOGRAD, 15. — Zvezni odbor za proslavo 25. obletnice II. zasedanja Avnoja je na današnji seji pod predsedstvom predsednika zvezne skupščine Milentija Popovića sprejel program osrednje proslave, ki bo 29. novembra v Jajcu. Proslave se bo začela s slovesno sejo, ki se jo bodo udeležili svetniki Avnoja, zastopniki zvezne skupščine in zastopniki republikanskih skupščin avtonomnih pokrajin, zastopstvo družbeno-političnih organizacij, delovnih kolektivov, armade, mladine in drugih. Poleg tega pripravljajo tudi druge manifestacije in prireditve.

Danes je v zvezi s proslavo 50-letnice prodora solunske fronte in zmage zaveznikov v prvi svetovni vojni odločevala v Solunu članica jugoslovanska delegacija s članom izvršnega sveta Srbije Veljko Veličković na čelu. Delegacija bo jutri položila venec na spomenik padlim borcem v prvi svetovni vojni, ki so pokopani na pokopališču Željnik. Pri polaganju venec bodo navzoči tudi jugoslovanski vojskovodje in Atenah Javorski, vojaški ataše v Atenah kapitan vojne ladje Vilović in general konzul v Solunu Vujatlić.

Komemoracija v Solunu se bo udeležila tudi skupina starih srbskih borec, ki so se dni obkolili otok Krk in Vido, ki so položili venec na spomenik padlim in umrlih tovarišev. Stari srbski borec bodo na spomeniku v Željniku položili tudi svoj venec ob kosinico z žar z zemljo z groba neznanega vojaka na Avali.

Uradna jugoslovanska delegacija bo položila venec tudi na spomenik padlih vojakov zaveznikov držav, Francije, Angije, Italije, Amerike in Grčije. Proslave 50. obletnice prodora solunske fronte in zmage zaveznikov v prvi svetovni vojni bo obležena tudi s proslavami v krajih, kjer so bile najpomembnejše bitke. Te proslave se bo udeležilo tudi francoski minister vojaških veterani Henry Duviolard, ki je danes prišel v letalom v Beograd. Med obiskom v Jugoslavijo bodo francoskega ministra sprejeli tudi predsednik zveznega izvršnega sveta

Ameriško letalstvo je tudi danes nadaljevalo obstrreljanje postojank osvobodilnih sil. Ameriško poveljstvo v Sajgonu trdi, da je prišlo do novega napada na ameriških položajev ob delti reke Mekong. Hudo je bilo prizadetih pet mest ali vojaških postojank, med temi tudi Danang. Poleg tega so osvobodilne sile obstrlevalje tudi letališče Loc Minh, sto kilometrov severozahodno od Sajgona.

Ameriško letalstvo je tudi danes nadaljevalo obstrreljanje z minometi in izstrelki veliko število ameriških položajev ob delti reke Mekong. Hudo je bilo prizadetih pet mest ali vojaških postojank, med temi tudi Danang. Poleg tega so osvobodilne sile obstrlevalje tudi letališče Loc Minh, sto kilometrov severozahodno od Sajgona.

V Sajgonu se je povečalo število sabotiranih dejavnosti in atentatov. Krojijo tudi govorce o bližnjem »državnem udaru«.

Radio osvobodilne vojske pa je pozval prebivalce v sredini Sajgona, naj v naključnem času zapustijo svoje domove.

POSLEDICE POPUSTLJIVOSTI LONDONA

Sodišče rasista Smitha potrdilo smrtno obsodbe

Prizivno sodišče trdi, da je Smithova vlada edina zakonita vlada v Rodeziji

SALISBURY, 13. — Prizivni oddelek rodezijskega vrhovnega sodišča je danes razsodil, da je sedanja Smithova vlada edina zakonita vlada v Rodeziji in da je ustava iz leta 1965 edina ustava te dežele. Prizivno sodišče je zavrnilo priziv 32 Afričanov, ki so bili obsodeni na smrt. Že v prvi stopnji je sodišče potrdilo, da rodezijsko sodišče ni več vezano na odločitve privatnega sveta kraljice, ki je potrdila obsodbo na smrt. Zavedo so tedaj predložili prizivnemu sodišču, ki je danes potrdilo smrtno obsodbo in zanikalo veljavnost odločitev privatnega sveta kraljice.

Guverner Gibbs je izjavil, da ne priznava veljavnosti razsodbe prizivnega sodišča, ki vidi v Smithovi vladi edino zakonito oblast v Rodeziji. Izjavil je, da je še vedno zakonit predstavnik kraljice v Rodeziji. Rodezijska rasistična vlada pa ne priznava več oblasti Gibbsa. Vendar pa je ta še vedno v Salisburyju in poudarja, da »še vedno nismo priporočeni k sporazumu, ki bi vodila Rodezijecev želi«.

Konferenca nejedrskih držav

ŽENEVA, 13. — Brazilska delegacija v prvi komisiji konference nejedrskih držav je predlagala, naj bi pripravili mednarodno konvencijo, s katero bi se jedrske države obvezale, da bodo dala trdna jamstva vsem nejedrskim državam. Konvencijo naj bi sklenili najpozneje do maja 1969. Brazilski predstavnik je izjavil, da so o tem predlogu razpravljali v latinskoameriški skupini, ki ga je zvezočino odobrila. Brazilija je mnenja, da sedanja konferenca ni najboljši primeren forum za razpravljanje o tej zadevi, ker niso vse države članice Združenih narodov. Pri merena rešitev bo mogoča samo ob udeležbi vseh tiskih, ki imajo monopol jedrskega orožja.



Dubček in Svoboda sta v zadnjih dneh obiskala številna industrijska podjetja v Pragi in v Plznu, kjer so ju delavci pozdravljali. Na sliki: delavci »Skode« pozdravljajo Svobodo

Trade Unioni še podpirajo vlado - a ne brez kritike

LONDON, septembra. — Kongres Trade Unionov, ki je trajal ves pretekli teden, je otvoril politično sezono v Britaniji. Z govorniškega odra v Blackpoolu so se vrstile kritike, namenjene politiki Wilsonovega kabineta, v zadnjih dneh pa je večina vendarle izglasovala resolucijo, s katero je podprla vlado, saj je konec koncev ta vlada vendarle njihova.

Glavna tema kongresa je bil odnos do laburističnega gibanja in vlade, ki je do dolgo časa v krizi. Sindikati zatrjujejo, da vlada, ki so jo izvolili, ne uresničuje volilnega programa, temveč pri tem, ko skuša rešiti državo iz ekonomske krize, valji glavno breme na delavski razred ter potrošnike. Najbolje je to potrdila ostra polemika v zvezi s politiko plač, saj se tudi ministri za zaposlovanje in produktivnost, elokventni Barbara Castle ni posrečilo pomiriti sindikalnih duhov.

Oddaljevanje od laburistične vlade je deloma možno, popolni razcep pa bi bil vsaj zaenkrat katastrofalno. Zgodovinsko dejstvo je, da se je laburistična stranka rodila prav v sindikalnem gibanju in da so sindikati v njej vedno videli svojo politično predstavništvo. Če bi se je odrekli, bi ostali brez govornikov v parlamentu in nasploh v političnem življenju, tega pa ne žele, pa ne smejo storiti tudi najbolj radikalni voditelji. Sicer nekateri sindikalni voditelji želijo, da bi se Trade Unioni odcepili od politične stranke.

Tisti, ki so za oddaljeitev, zatrjujejo, da Trade Unioni ne smejo biti v «vladini» žepu ali pa «klutke v ministrskih rokavih», vendar pa vedo, da so konservativci po svoji politični koncepciji in praksi daleč od resničnih interesov delavskega razreda in da si ni mogoče niti zamisljati sodelovanja med tridesetimi v sindikatu.

Laburistična stranka si mora zagotoviti podporo sindikatov, saj prihaja iz blaginje Trade Unionov največ denarja za volilno kampanjo ter druge potrebe stranke, glavno volilno množico pa sestavljajo delavski razredi. Brez Trade Unionov bi bila laburistična stranka le zbor levo orientiranih meščanskih intelektualcev, brez širše politične osnove. Če pa bi jo morali laburisti razširiti, bi se bolj usmerili k srednjemu razredu kot pa k delavcem, saj je tudi politika, ki jo vodijo, tako usmerjena.

Zaenkrat tak razcep še ni gotov, vendar o njem vse več govore, odkar se laburistični vladi ni posrečilo uresničiti niti minimalnih obljub o socialnem programu, ugodnejši izhod iz ekonomskih težav pa se še ni pokazal. To ne ujemanje se bo popolnoma pokazalo na letni konferenci laburistične stranke, ki bo kmalu.

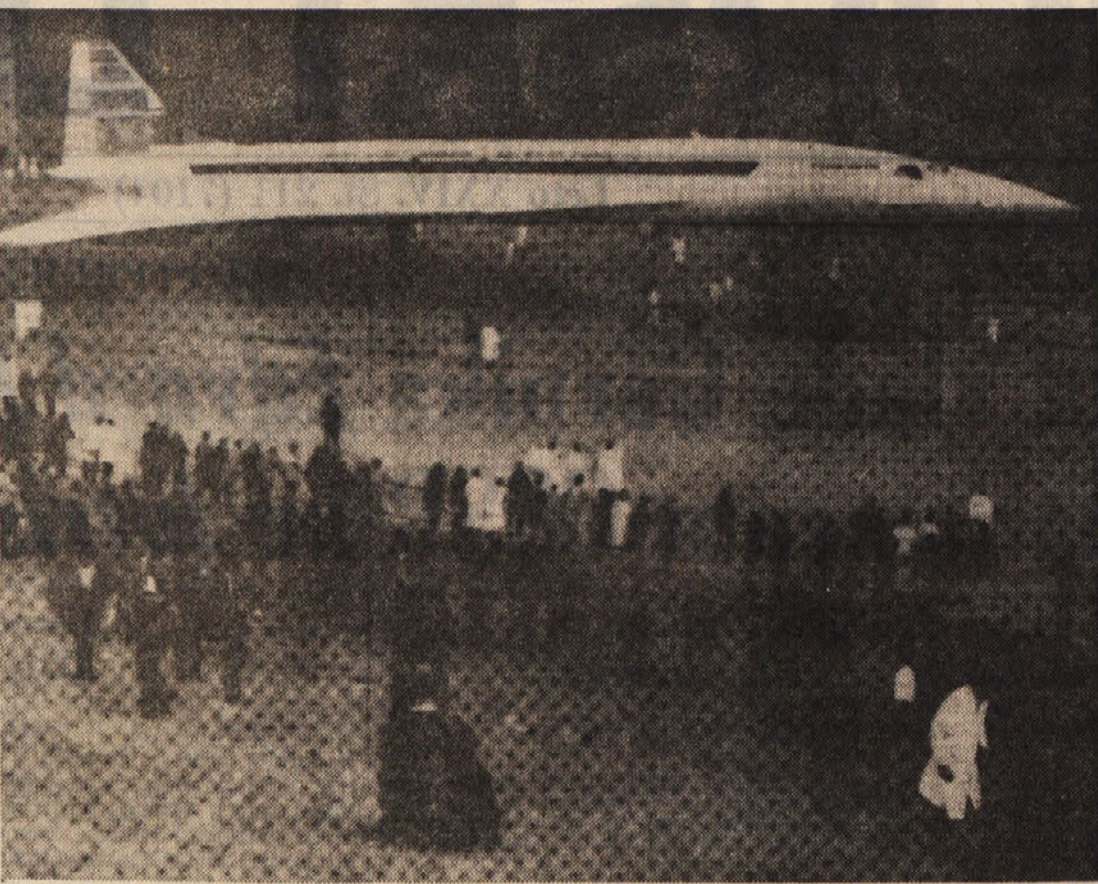
Zaradi teh razmer pa je nastala ostra konfrontacija v samem vodstvu Trade Unionov. Zato so se na kongresu posamezni voditelji bolj bojevali za osebni prestiž ter svoje zveze kot pa za uresničevanje pravic sindikalnih množic, ki imajo dovolj za svoje nezadovoljstvo. Nekateri komentatorji menijo, da je to morda posledica relativne zastarelosti prakse ki jo uporabljajo Trade Unioni. Precej ostreje sindikalni voditelji, ki so na istem položaju že več desetletij, so v razkoraku z delavskim razredom in z zahtevami novega tehnološkega časa. Odkrili so se klasični obliki razrednega boja, niso pa našli novih sredstev, s katerimi bi se

bojevali z zelo koncentriranim kapitalom in močno državno birokracijo.

Poleg tega tiste zveze, ki so bile pred sto leti in pozneje stebri sindikalnega boja, sedaj vse bolj izgubljajo. To so predvsem rudarji, kovinarji in pristaniški delavci. Dominantno vlogo imajo sedaj tako imenovani delavci z belimi ovratniki — uslužbenci, ki so zaposleni v servisnih dejavnostih ter tehnično kvalificirano delavstvo. Spremenjena struktura se je spreminjala tudi razredna ostrina sindikalnega boja, še toliko bolj, ker imajo vodilni strokovnjaki Trade Unionov še vedno političantsko vlogo tribunov, popolnoma pa so opustili kakršnokoli razredni boj delavcev.

Spopad med laburistično vlado in sindikati je osrednja politična tema v Britaniji. Torijevcem seveda pridejo prav spopadi med Unioni in laburisti in jih tudi sami kolikor je le mogoče, podpirajo. Preveč zahtevno bi bilo pričakovati, da se jim bodo sindikati uklonili, če bi prišlo do večjega oddaljevanja od laburistov. Vendar pa obstaja tudi druga možnost: če se bodo sindikati vendarle razšli z laburisti, bi lahko nastala nova politična sila na levi. Kot zatrjujejo, je zaenkrat sodelovanje s komunisti izključeno, pa tudi sodelovanje z zelo šibkimi liberalci. Formiranje nove politične sile, ki bi bila bolj levičarska kot laburisti, je morda vendarle možna, saj obstaja prostor za bolj radikalni program.

V vsakem primeru je kongres Trade Unionov, ki je bil jubilejen — preteklo je sto let od ustanovitve — je povzročil nove glavo bole Wilsonu in njegovim ljudem, z ničemer pa ni določil novega in bolj smelega programa razrednega boja v Britaniji. Od vodstva, kakršno je današnje, s prakso kompromisov, ki jih nenehno uporabljajo, je zaenkrat to tudi težko pričakovati.



Na letališču v Bristolu si tehniki in častniki ogledujejo prvo letalo tipa «Concorde». Ta «superjet» angleško-francoske izdelave bo letel s hitrostjo čez 2000 km na uro. Za uporabo bo pripravljen 1. 1971

PO NEGATIVNI SODBI KOMISIJE ITALIJANSKEGA EPISKOPATA

Pasolinijev film «Teorem» zaplenjen potem ko so ga teden dni predvajali

V Benetkah je film prejel nagrado Katoliškega mednarodnega urada za kinematografijo (OCIC)

RIM, 13. — Film «Teorem» Pier Paola Pasolinija je bil danes ob 15. uri zaplenjen na ukaz republiške prokure pri rimskem sodišču. Ta hvaležen posel so opravili agenti urada za pridreditve pri kvesturi, ki ga vodi dr. Romano.

Ukrep je bil sprejet, ker se je zdel njegova vsebina opolzka zaradi več prizorov poltenih objemov, med katerimi so nekateri se posebej no opolzi in pohotni in zaradi čemoseksualnih odnosov med nekim gostiteljem in članom družine, ki jo je gostil.

Film so vrteli v nekem kinu že od 7. septembra.

Današnji «Osservatore Romano» je objavil sodbu o Pasolinijevem filmu «Teorem», ki jo je izrekla vsedržavna komisija za pregled filmov, ki je italijanski episkopat poveril nalogo, da daje moralno sodbu o filmskih delih, po kateri se potem katoličani lahko ravnajo. Komisija je za ta film izrekla sodo bo «izključeno», potem ko ga je ocenila med drugim tudi kot «negativen in nevaren».

Potem ko je se omenjena komisija o filmu izrekla povsem negativno, zaključuje svoje poročilo: «Sprid čez teže za tolmačenje filma v njegovih izrazih» formulacijah, postanejo se toliko bolj nasilne in žaljive erotične scene in golota, ki se v filmu pojavljajo».

Film «Teorema», ki so ga letos pokazali na benekem filmskem festivalu, je tam osvojil nagrado Katoliškega mednarodnega urada za kinematografijo (OCIC). Dva člana razsodišča sicer nista hotela podpisati zapiskov o tem sklepu, ki se zaradi moralnih vzrokov nista hotela pridružiti mnenju drugih članov razsodišča. Dopsnik lista «Osservatore Romano» duhovnik Claudio Sorgi je že tedaj izrazil resne

Konferenca Puğvas

NICA, 13. — Ob navzočnosti okoli 120 znanstvenikov iz tridesetih držav se je začelo v Nici zborovanje tako imenovane konferenice Puğvas. Konferenca se bo končala 17. septembra. Predmet posvetovalni bo emir, varnost in razvoj.

Kakor je znano, je konferenca dobila svoje ime po kanadskem mestecu Puğvas, kjer se je pred

petnajstimi leti prvokrat sestala skupina znanstvenikov, da prouči možnost za učinkovitejšo nastopanje za konec vseh regionalnih in drugih spopadov, ki ogrožajo svetovni mir. Pobudnik je bil Bertrand Russell in na prvem zborovanju so razpravljali o razorožitvi.

Eksplodija je raznesla hišo

RIM, 13. — Huda eksplozija je pozno dopoldne raznesla neko hišo v Ul. Pretestina 25. Neko 74-letno žensko je pri tem ubilo, tri druge osebe pa so bile ranjene in med njimi neka 9-letna deklica.

Tehniki preiskujejo vzrok eksplozije. Zdi se, da je šlo za plin, ki je uhajal, ter se vnel pri električnem stiku; stik je nastal ali pri hišnem zvonce ali pri telefonu.

Zdi se, da je med njim in ženo prišlo do prepira zaradi možev odločitve o njegovem nadaljnjem delu. Do nedavnega je bil uslužben kot sofer, sedaj pa je nameraval v nekem drugem kraju odpreti lastno mehanično delavnico. To pa ženi ni bilo všeč, ker ni marala zapustiti dotedanjega bivališča. Iz prepira je nastal strašen zločin. Mala Fiorella je bila sicer še nekaj časa živa; umrla je v bolnišnici, kjer ji zdravniki niso mogli rešiti življenja.

BOGOTA, 13. — V okrožju Antiquia, približno 300 km od prestolnice, je neki avtobus zavozljal s ceste v prepadi. Pri tem se je sedem oseb ubilo, osemnajst pa je bilo ranjenih.

MESSINA, 13. — V starosti 105 let je včeraj umrla »stara mamica« iz Patzija Giuseppe Ferraro. Okrog nje je bilo njenih pet otrok.

V Budvi kandidatke za evropsko filmsko «miss»

BARI, 13. — Kandidatke za natečaj za evropsko filmsko «miss» — 17 deklet iz prav toliko držav — so danes jutraj odpotovale s trajektom «Sveti Stefan» iz Barja v Bar, odkoder so potem nadaljevale pot v Budvo. Tu bodo v ponedeljek zvečer razglasili «miss».

Smrtna nesreča nemškega alpinista

CORTINA D'AMPEZZO, 13. — Heberhard Gotthold, 47-letni nemški alpinist, se je smrtno ponesrečil pri skoraj končanem vzponu po smeri «Dibona» na vzhodni rogeli Cima Grande del Lavaredo. Alpinist se je nenadoma zdrnilo in zletel je 20 m globoko. Med padcem se mu je varnostna vrv zavila okrog vratu ter ga ob močnem potegu zadušila. Takoj so mu prihiteli na pomoč neki nemški alpinisti, ki so piezali v bližini, vendar zanj ni bilo več pomoči.

Strašen zločin

SAN BENEDETTO DEL TRONTO, 13. — Osemindvajsetletni Maurizio Conti je danes proti večeru ubil ženo in hčerko, staro dve leti in pol. Po zločinu je pobegnil, vendar je kmalu sam prišel h karabinjerjem in zločin priznal.

STOLPEC INA

«ZAVOJČEK CIGARET»
DA BI SI ZAGOTOVILI
...ZAVAROVALNI «MOST»

V življenju vsakega človeka in njegove družine obstajajo določena obdobja, v katerih je bolj potrebno, da bi nas ščitilo zavarovanje.

Ta obdobja v glavnem sovpadajo z začetkom delovnega razmerja, ko socialno zavarovanje še neizodavno pokriva morebitne potrebe; kadar prevzamemo večje finančne obveznosti; kadar so otroci še majhni in mnogocena potrebni...

Vam, ki ste v takih okoliščinah, predlagamo: če nekaj let si boste prav gotovo ustvarili dovolj trdno ekonomsko podlago in boste lahko računali z izdatnejšimi dajatvami obveznega zavarovanja. Kaj pa danes?... Danes imate še te varnostne osnove in, po drugi strani, ne morete dovoliti, da bi bila pred vami praznina! Če to praznino morate položiti «most», ki vam bo omogočil, da boste mirno stopali proti večji ekonomski gotovosti. Oblika življenjskega zavarovanja, ki vam jo danes predstavljamo, lahko postane tak «most».

To obliko zavarovanja imenujemo «začasno», ker pokriva tveganje za določeno časovno obdobje. Ako bi v tem času zavarovanec preminil, bo celotna vsota nemudoma dana na razpolago družini zavarovanca; če pa zavarovanec preživi predvideno obdobje, polica ugasne, ker je zastarela.

Smoter in korist take oblike življenjskega zavarovanja je podoben zavarovanju za avtomobil. Želite potovati zavarovani, ker se zavedate možnosti, da povzročite škodo drugim, ne želite pa, da bi bilo zaradi tega prizadeto vaše premoženje.

Torej, ako skrbite, da obvarujete svoje premoženje pred neizodadnimi na cesti, je toliko bolj logično, da zavarujete svojo družino pred ekonomskimi posledicami življenjskih nesreč. «Začasno» polica vam nudi to možnost, še posebno, ker je zelo poceni, v primerjavi z garancijami, ki jih daje.

Na primer: družinski oče, star 30 let, želi zagotoviti družini 12 milijonov lir kapitala, ki bi bil takoj vnočljiv, ako bi preminil v naslednjih 15 letih. Moral bo položiti letno nekaj več kot 70.000 lir (vsako leto za predvideno obdobje). Imeli boste torej zagotovljenih 12 milijonov lir, plačevali pa boste borih 6 tisoč lir na mesec: 200 lir na dan, kar velja en zavojček cigaret!...

Pomislite: ako se kaj zgodi, ima ta polica neprecenljivo vrednost — ako se nič ne zgodi, ima prav tako neprecenljivo vrednost dejstvo, da je zavarovanec v miru in gotovosti preživel toliko let.

Vse podrobne informacije vam nudijo agencije INA, ali pa nam pošljite priloženi odrezek, prilepljen na dopisnico.

KDOR DOBRO PRERAČUNA SE ZAVARUJE **INA**

Ime _____
Priimek _____
Ulica _____
Poštni kodeks in mesto _____
Pokrojnica _____

Spoštovani
**ISTITUTO NAZIONALE
DELLE ASSICURAZIONI**
Via Sallustiana 51
00100 ROMA

PD/30



Po tetoviranju in «strassu» okrog popka je za zaključek sezone prišel na to mesto še dolar. Parižanka Josette Marchand se v Riccioneu kaže z imenitnim ameriškim novcem

knjige ~ gledališče

glasba ~ slikarstvo

Z VČERAJSNJE TISKOVNE KONFERENCE

Tržaško Stalno gledališče pred začetkom nove sezone

Na repertoarju Svevo, Slataper, Tomizza, Čehov, Ionesco in izbor tržaških pisateljev - Med gosti tudi Drama SNG iz Ljubljane z Ajshilovo Oresteio

Na tiskovni konferenci v novinarskem krožku je včeraj predsednik upravnega odbora tržaškega Stalnega gledališča dr. Guido Botteri prikazal repertoar in splošni program dela gledališča v sezoni, ki se bo kmalu pričela. Nova sezona pa se bo v nasprotju s prejšnjimi začela znatno prej, in sicer že prvega oktobra. Za otvoritveno predstavo je gledališče naročilo pisatelju in častnikarju Liberu Mazziju posebno delo: povezal naj bi strani iz del tržaških pisateljev in ustvaril enotno delo, kar mu je tudi uspelo. Tako bodo v tem delu, ki ga bodo recitali Giulio Bosetti in Franca Nuti ter (narečno) Cesco Baggio, spregovorili Saba, Svevo, Glotti, Slataper, Camber-Barni, oba Stuparicha.

Medtem ko bo prva uprizoritev izven abonmaja, pa bo premier-skim abonantom omogočeno prisostvovati vsem osmim delom na repertoarju. Vsi drugi abonenti pa bodo imeli v svojem abonmaju šest del, ki si jih bodo lahko izbrali izmed osmih. Tržaško gledališče samo bo pripravilo pet uprizoritev, s tremi deli pa bodo gostovala gledališča od drugod.

Režiser Aldo Trionfo bo pripravil Svevovo delo «Marjina pustolovščina»; José Quaglio bo režiral «Morlica brez plače» Eugena Ionesca; Giovanni Poli je prevzel režijo «Bertoldove zgodbe»; Luca Ronconi bo režiser «Znana» Antona Čehova in končno je mlademu režiserju Francescu Macedoniu zaupano delo «Moj Kras» Scipia Slataperja, ki ga je za oder priredil Furio Bordon. V teh delih bodo nastopali Franca Nuti, Paola Bacci, Egisto Marucci, Franco Mezzera, Giulio Bosetti, Lino Savarini, Mimmo Lo Vecchio, Mario Pisu, Franco Sportelli, Massimo De Francovich in drugi.

Občinstvo pa bo imelo priložnost videti tudi nekatere druge znane igralice, ki bodo prišle iz Trsta z gledališč iz drugih mest. Za izpolnitev abonmajske obveznosti se bo tržaško gledališče naslonilo na pomoč gledališč iz Genove, Aquile in Rima. Genovska gledališča bo igralo Goldonijeva komedijo «Eden izmed zadnjih karnevalskih večerov» (režija: Luigi Squarzina; nastopajo: Lina Volonghi, Lucilla Morlacchi, Elsa Vazzoler, Esmeralda Ruspoli, Grazia Maria Spina idr.). Gledališče iz Aquile bo predstavilo dramo «Pustolovščina ubogega kristjana» Ignacija Siloneja. Lilla Brignone pa bo protagonistka v Senecovi «Fedri», s katero bo gostovalo gledališče iz Rima. Za vsa gostovanja pa velja, da bo tudi tržaško gledališče gostovalo v gledališčih, katerih ansambli bodo prišli v Trst.

Abonenti bodo imeli popust pri predstavih raznih gostujočih skupin (Tino Buzzelli, Milly in Achille Millo, Gufi, Fantoni-Portunato).

Novost letošnje sezone pa so gostovanja tujih gledališč, ki bodo igrala v svojem jeziku. Tako je predvideno gostovanje neke ameriške skupine s delom tistega časa, potem bodo prišli Nemeti s Kafka (Grad) in Lesington (Minna von Barnhelm), Celovčani z Nestrojem (Lumpaci Vagabund) in končno kat gostje, o katerih predstavi se še ne razprši kar najbolj lasnoglas: Drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane z Ajshilovo Oresteio, ki je po besedah predsednika upravnega sveta gledališča ena največjih predstav zadnjih let v Evropi. Delo je v Ljubljani režiral Mile Kurnat.

Upati je, da bodo tako repertoar domačega gledališča kot tudi predstave gostujočih skupin in gledališč pritegnili občinstvo v Avditorij, ki bo moral še tudi letos nadomestiti gledališko hišo, za katero so napravili načrte in baje tudi nakazali denar — zidati je še niso začeli.

V Turinu pa bodo igrali

TURIN, 13. — Turinsko Stalno gledališče bo pričelo svojo 14. sezono s Pirandellovo Prijateljstvo žena. Režiser je Giorgio De Lullo, igrala pa bo skupina Lullo-Falk-Valti-Albani. Prizvedba bo Orgija P.P. Pasolinija, ki ji bodo po vrsti sledila dela: Tadeusz Rozewicz, Price (novost za Italijo); Ibsen, Heda Gabler; Gennaro Pistilli, Kvartet London; W 11 (prizvedba); Giovanni Guaitea, Debelli Ernestone (prizvedba); Robert Lowell, Benito Cereno (novost za Italijo). Pasolini in Pistilli bosta svoji deli režirala sama.

Maurice Chevalier

JE slavil 80 let

PARIZ, 13. — V zelo veseli družbi je preteklo noč v znanem «Lido» Maurice Chevalier slavil svojih 80 let. Okrog njega so bili skoraj vsi igralci, ki so trenutno v Parizu, pa tudi druge številne osebnosti iz umetniškega sveta. Pri vseh stvari je bil Chevalier tur di gamien.

Nagrada

PORTOFERRAIO (Elba), 13. — Carlo Betocchi in Carlo Laurenza sta prejela usak milijon lir nagrade; prvi za zbirko pesmi «Un passo, un altro passo» (zsl. Monadori), drugi pa za knjigo «La carovana di mare». Betocchi je bila podeljena nagrada «Otok Elba», Laurenza pa je prejel posebno nagrado, ki jo je dodelilo razsodišče.



Daniel Cohn-Bendit «Redit» je končal študij in postal doktor. Toda diplomu so mu na pariskih univerzi, ne da bi on na pariski univerzi, ne da bi on sploh prišel na izpit. Profesorji so sklenili, da dajo diplomu ne mu in se nekaterim drugim leta. podlagi študija prejšnjega leta. Cohn-Bendit je bil označen kot «izredno inteligenten študent», nekateri pa komentirajo ta sklep profesorjev drugače. Baje so se hoteli na univerzi na tak način iznebiti sicer «izredno inteligentnega» vendar ne preveč ljubeznivega študenta.

KLJUB ČEŠKOSLOVAŠKIM DOGODKOM

Deseti velesejem mehanike v Brnu

Zagotovljena odprava blaga in izstavljanje vizu-mov - Letos se je razstavišče ponovno povečalo

Češkoslovaško veleposlaništvo v Rimu je sporočilo, da bodo kljub sedanji dogodkov normalno odprli velesejem v Brnu, kot je bilo predvideno. Velesejem bo trajal od 14. do 24. septembra. Trgovski urad veleposlaništva obvešča, da je med priti do Brna v vlaku in avtomobilu. Trgovske predstavništva pa opozarjajo, naj se po-vežejo s svojimi partnerji glede izdaje vizumov, ki jih bosta izdala konzulata v Rimu in Milanu. Opozarjajo tudi, da češkoslovaška podjetja ter carina zagotavljajo normalno odpravo blaga.

Kakor vidimo, je prišlo to obveš-čilo češkoslovaške veleposlaništva tako rekoč v zadnjem trenutku. To je razumljivo zaradi do-godkov na češkoslovaškem in tu-di zaradi dejstva, da bi bil mor-al biti mednarodni velesejem v Brnu od 8. do 17. septembra, pa je bil preložen na zgoraj omenje-ne dni.

Letošnji mednarodni velesejem mehanike v Brnu je nekako lju-bljena prireditev. Ker slavi letos desetletnico delovanja. Organizatorji velesejema takrat niso imeli lahke naloge, ker spada letošnja prireditev v okvir proslav ob 50. obletnici Češkoslovaške republike. Poleg tega je letošnje leto zna-čilno po močnem povečanju češkoslovaške zunanje trgovine. Iz tega izhaja, da je bilo zahtev za sodelovanje letos več kot druga leta. Sicer pa beleži mednarodni velesejem mehanike v Brnu stalno in naglo naraščanje, kajti leta 1968, na njem sodelovalo 432 podjetij, za letos pa se jih je pri-ljavilo 1473.

Na desetem mednarodnem velesejmu sodeluje 36 držav, od ka-terih je 28, ki se prireditev ude-ležujejo uradno z lastnimi oddel-ki v palači narodov. V specializiranih paviljonih pa razstavljajo podjetja iz 29 držav. Kljub temu, da razpolaga sejmšče s 75.000 kv. metri pokritega in 65.000 kv. m od-prtega prostora, je bilo težko za-graditi zahtevam vseh zainteresiranih razstavljavcev. In tako so morali organizatorji poskrbeti le-to za nove razstavne prostore v središču mesta, da bi vsaj deloma zadostili potrebam.

Mednarodni velesejem mehanike v Brnu je najbolj pomembno sta-lišče mehanike industrije Vzhoda in Zahoda. Sicer pa se tega velesejma udeležujejo podjetja z vseh svetovnih stevilnih držav kot n. pr. Poljske, Zveze, Velike Britanije, ZDA, Poljske, Francije, Japonske, Sovjetske, Kanade, Italije, Bel-gije, Brazilije, Holandske, Argen-tine, švedske, obeh Nemčij, itd.

Češkoslovaška je prisotna s svo-jo vrsto svojih izdelkov, ki jih pri-kaže na velesejem 15 podjetij, ki se ukvarjajo z zunanjo trgo-vino. Kar zadeva najpomembnej-še zahodne države, imamo n. pr. naslednje: Zahodna Nemčija sodeluje s 32 podjetji, švedska s 14, Francija, Avstrija in Švica s po 12, Velika Britanija s 11, Italija pa s kar s 27 podjetji.

Bna izmed novosti letošnje pri-reditve so kolektivne specializirane razstave, pri katerih sodeluje angleška, danska, italijanska in kanadska podjetja. To kolektivno razstavljanje podobnih izdelkov organizatorji smatrajo kot nekaj, kar bo treba v bodoče ponoviti.

Prej smo rekli, da se je pri-ljavilo za letošnji prireditev 27 ita-lijskih podjetij. Med drugimi so znani navzoča v Brnu naslednja italijanska podjetja: Centrotecnica, Zocca, Olivetti, Cornitovis, Or-mini, Bielloni, Alfa Romeo, Om in drugi, ki se je edino italijansko pod-jetje, ki se je doslej udeležilo vse-lesejemov v Brnu. V celoti pa je 83 podjetij, ki se stalno udele-žujejo te prireditve.

Tudi letos bodo že petič po vr-tovalni razstavi prejeli zlate kolajne brnske



SOBOTA, 14. SEPTEMBRA 1968

RADIO TRST A	
7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Po-letje - 7.30 Jutranja glasba - 11.35 Slov. narodne - 12.00 Elektrike - 12.10 Iz beležnice fotore-porterja M. Magajne - 13.30 Plošča - 14.45 Z glasbo po svetu - 16.10 Orkester - 16.45 Karakteri-stični ansambli - 17.40 Anderse-ni	
KOPER	
7.30, 8.30, 12.30, 15.00, 17.00, 20.15 Poročila - 8.10 Jutranja glas-ba - 9.30 Pevske - 9.30 Polke in valčki - 10.15 Plošča - 11.00 Poje - 11.30 Danasnji pevci - 12.30 Glasba po željah - 13.40 Ravel in Smetana - 15.10 Ritmi in melodije - 16.30 Pevske - 17.30 Fumorama - 18.00 Izbrali smo - 19.00 in 20.30 Prenos RL - 20.30 Glasna glasba	
NACIONALNI PROGRAM	
7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Po-ročila - 8.30 Pevske - 9.05 Ital. glasba - 10.05 Ura glasbe - 11.22 Glasba v zasebnem življenju - 12.05 Kontrapunkt - 13.20 Živelo poletje - 14.40 in 15.10 Plošča za	

Jutri v Novi Gorici proslava 25. obletnice vseljudske vstaje na Primorskem



Ker bo na proslavo 25. obletnice vstaje Primorske prišlo veliko ljudi z lastnimi vozili, pripravljajo odbor priporočila voznikom, da upoštevajo prometne znake in da se ravnavajo po navodilih milicij-kov, ki bodo urejali promet, ker bodo tako hitreje in bolj varno prišli tako na parkirno mesto, pa tudi z njega

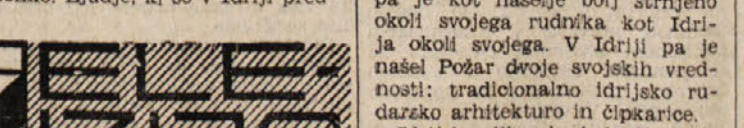
ZANIMIVA KULTURNA PRIREDITEV V IDRJI

Slikarska kolonija je vsekakor uspela

Denar, ki se v to prireditev vloži, je dobro naložen

Te dni se 15 slovenskih slikar-jev sklanja nad svojimi platni, ko dokončujejo v idrijski slikarski koloniji začeta dela. Od 15. do 26. avgusta so bili v gosteh v Idriji, imeli so zastoj hrano in prenočišče, hodili so slikat v naravo, potem pa so se živahno pomenko-vali o problemih sodobnega sil-kaštva. Kot je v slikarskih kolonijah že navada, se udeleženci oddolže gostiteljem z eno sliko v olju. Iz tako nabranega slikov-nega sklada si prireditelji koloni-je v nekaj letih pridobijo celo galerijo. Za sedaj se obetajo v Sloveniji tri take galerije, kajti za škofjo Loko in Zagorjem je prišla kot tretja prireditelj slikar-ske kolonije tudi Idrija.

Proračun idrijske občine pred-vidi za slikarsko kolonijo milijon starih dinarjev. Vloga ni previsoka in se tako po kulturni kot tudi po denarni strani bogato obrestuje. Bivanje skupine slikar-jev v nekem kraju, opazovanje mestov pri delu, primerjanje slik z motivi iz narave, ki jo do-mačin dobro poznajo, vse to mo-čno prispeva k oblikovanju kul-turnega profila nekakega kraja. Sloves, lepote in gostoljubnost te-ga pa pomešajo slikarji potlej vsak v svoj kraj, med svoj krog ljudi. To pa pomeni široko afir-macijo, kar je tudi turističnega pomena. Turistična atrakcija pa je takšna kulturna prireditev že sama po sebi. In če pogledamo to-viljanje v kulturo še z denarne strani. Vlaganja, kakor smo že za-pisali, znašajo milijon. Petnajst slik v olju pa je vrednih - če rečemo malo - vsaj še enkrat toliko. Ljudje, ki so v Idriji pred-



Nekdanji žirovski čevljar in sil-ka - samouk Janez Sedej skla-cira idrijske motive

bil v Idriji že petič udeleženec slikarske kolonije. Dvakrat je bil že v škofji Loki in Zagorju. Po njegovem mnenju nudi škofja Lo-ka večjo izbiro motivov. Zagorje pa je kot naselje bolj strnjeno okoli svojega rudnika kot Idri-ja okoli voja. V Idriji pa je našel Požar dvojje svojih vred-notič: tradicionalno idrijsko ru-darstvo arhitekturo in čipkarstvo. Idrijske slikarske kolonije se je udeležil tudi upokojeni čevljar in slikar samouk Janez Sedej z bliž-njih Žirov. Povedal je, da ga je doslej pot že mnogokrat pripelja-la v Idrijo, kot slikar pa je pri-šel v to kraj prvič in si je mo-tivne povsem na novo izbral.

Me 15 slikarji letošnje koloni-je v Idriji so bili tudi štiri domačini. Prihodnje leto, na raz-stavi ob otvoritvi druge slikar-ske kolonije, bodo vsem na o-gled njihova dela. Nova skupi-na slikarjev pa se bo tokrat spo-padla s slikarsko problematiko idrijskih motivov.

ITAL. TELEVIIZIJA	
18.00 Spored za najmlajše - 19.00 Izbrane loterije - 19.10 Potopis - 19.35 Nabožna oddaja - 19.50 Sport in 21. kronike - 20.30 Dnevnik - 21.07 Milje voci, s so-delovanjem A. Noscheggia - 22.05 Anketa o starosti na Angleskem - 23.00 Dnevnik.	
II. KANAL	
21.00 Dnevnik - 21.15 Recital S. Reggianija - 21.50 Piro-Talarico: Luisa Sanfelice.	
JUG. TELEVIIZIJA	
19.25, 21.00, 21.40 Poročila - 10.35 TV v šoli - 16.00 Atletika tekmo-vanja - 19.30 Disneyev svet - film - 20.20 Zanimivosti po svetu - 20.45 Cikcak - 21.20 Otvoritev razstave ob 25-letnici vstaje pri-morskega ljudstva - 21.35 Humor-oddaja - 22.40 Osvaljaki - film - 23.30 TV kazipoti - 23.45 TV biro.	

CLANAK, KI BO ZAGOTOVO SPROŽIL OSTRO POLEMIKO

Napad na sovjetsko zdravstvo

Za sovjetsko zdravstvo je zna-no, da je izredno dobro organi-zirano. Velikokrat so o tem govo-rili mnogi tuji opazovalci, ki so Sovjetsko zvezo postavljali celo kot zgled glede tega. Sedaj pa se je našel sovjetski zdravnik in hkrati pisatelj, ki vse dosedanje hvale ruši. V svojem javnem na-padu kritizira sovjetsko zdravstvo in daje nekaj predlogov, ki so v javnosti vzbudili precej hrupa, še več polemik pa bodo vzbudili v prihodnosti. Gre za sovjetskega zdravnika in pisatelja dr. Vladi-mira Diagileva, ki v svojem Oklo-ber, objavljene v reviji «Oktober», poudarja, da je Sovjetska zveza sicer ponosna na svojo brez-plačno zdravstveno službo, hkrati pa predlaga, ustanovitev zdrav-stvenih zavodov, kjer bi bilo tre-ba vzdrževalno plačevati, za me-dicinsko fakulteto pa predlaga uvedbo vpisnih taks in taks za obiskovanje predavanj. Kako si to sovjetski zdravnik zamišlja in zakaj prihaja s temi predlogi na dan?

Dr. Vladimir Diagilev pravi, da v Sovjetski zvezi more pa-cient tudi umreti zaradi zanemar-jenosti ali nezanimanja s strani zdravnikov. Nadalje zatrjuje, da so pacienti podvrženi tudi trpljenju, ki bi ne bilo potrebno. Dr. Diagilev nadalje pravi, da se do-gajajo pomote v diagnozah in to zaradi preoblike dela zdravnikov. Hkrati pa dr. Diagilev dodaja, da so razlogi gornjih pomanjklivosti sovjetske medicine druge in si-čer v dejstvu, da se posvetijo zdravstvu ljudje, ki do te dejav-nosti, ki do tega poslanstva ne čutijo posebne ljubezni.

Po mnenju dr. Diagileva bi bilo treba uvesti na medicinskih fa-kultetah vpisno takso in se dolo-čeno takso za predavanja, ker da bi s tem odvrgli od medicine tiste študente, ki se ne čutijo do-voľj pripravljene za zdravniški poklic in ki se dejansko vpišejo na medicino iz prejšnjih razlo-gov.

V nadaljnjem dr. Diagilev na-vaja nekaj primerov, kot n. pr. človeka, ki je bolehal na srcu in prišel zaradi tega na kliniko. Ne-ka zdravnica mu je rekla, da ni hudega in da mu bo že kratek sprehod pomagal. Pacient je po-slušal nasvet, toda že po 50 me-trih je padel na tla in obležal mrtve zaradi srčne kapi.

Zdravnik - pisatelj dr. Diagilev navaja dalje primer, ko skupina zdravnikov ni hotela proučiti pri-mera neke ženske, ki je menila, da boleha za rakom. To pa da so storili iz enostavne malomarnosti. Ženska pa je njihov odnos razu-mela tako, kot da jo hočejo z na-vidno malomarnostjo pomiriti in ji v resnici nočejo povedati, kako hudo je bolna. In ženska je v tem duševnem razpoloženju napravila samomor.

Seveda bi mogli takšne prime-re zaslediti kjerkoli, tudi v jav-nih bolnišnicah, kot tudi v zaseb-nih klinikah. In to kjerkoli na sve-tu. Nekoliko bolj utemeljeni pa so morda njegovi očiti gleda ne-česa drugega. Dr. Diagilev nam-re pravi, da so v Sovjetski zvezi zdravniki, ki bi jim moralo biti pri srcu zdravje pacientov, spre-menjeni v funkcionalne, ki so prisiljeni izpolnjevati veliko for-mularjev, svojo osnovno nalogo - postavljati diagnozo - pa mo-rajo prepuštili neskončnim testom. Glede testov pa je treba vsaj do-misliti, da je v teh zdrav-stvenih zavodih učijo bodoče zdravnike v duhu, kot da jim ne bo treba nikoli misliti, kar da bo-do tako in tako to delo oprav-ljale moderne medicinske napra-ve.

Dr. Diagilev se loti tudi far-maceutske industrije, čes da ni dovolj nagla in da se tudi zgodi, da ne najde zdravila, kadar ka-ko farmacevtsko podjetje najavi novo zdravilo.

Dr. Diagilev navaja še razne druge pomanjklivosti, tako kar zadeva bolnišnice, kot tudi kar zadeva zdravstvo nasploh, vendar se zdi, da gre v svojih kritikah predaleč. Morda pa to tudi zato, ker se tudi v sicer dobro orga-niziranem zdravstvu morejo naj-ti pomanjklivosti in napake, ki zdravja potrebnemu človeku ško-dujejo, ali mu vsaj zagrenijo živ-ljenje.

Na desni strani cestišča, vse ob pokopališču do mostu, je bilo polje koruze, leva stran v smeri Sent Lenart - most pa je bila zaraščena z akacijami. Krogle so tako klestile po ve-jah in po koruznicah, da je liste padalo po nas kot toča. Ko so Nemci z minometali za-deli hišo, je mina dvignila gomilo «korcev» v zrak in do-bro smo morali paziti, da ko-mu strešnik ni pokrli glave. S tega položaja smo mogli opaziti nagle premike Nem-čev na njihovih mestih. Pada-nje korcev, vej in koruznice je med nekaterimi, manj priva-jejnimi borci povzročilo nekol-ko strahu in neljube panike.

Joško Čušnjak: Med beneškimi partizani onstran Matajurja

Italijansko brzostrelko, ki mi jo je, kot sem že v za-četku povedal, ob kapitulaci-ji Italije prinesel iz Ceda-da Giovanni, eden izmed or-ganizatorjev OF odborov na šentlenartskem področju, sem ves čas čuval kakor zenico svojega očesa. Neprestano sem jo nosil s seboj in jo skrbno čistil. V zameno zanj sem prejel od štaba karabinko, mo-jo brzostrelko pa je menda dobil namestnik politkomisar-ja bataljona Podlipce Ljubo, znan kot hraber borec za svo-bodo, katerim sem se po-zneje srečal na položajih Sr-penica - Zrčal - Trnovo, pri obrambi tako imenovane Ko-bariske republike. Kljub te-mu, da sem bil prizadet, pa me ta udarec ni mogel odv-rniti od mojega navdušenja za borbo proti nemškimi okupa-torjem. Znal sem namreč lo-čiti bistvene stvari od po-stranskih. Treba pa je pri-znati, da so podobni ukrepi, čeprav je bilo teh malo, ne-gativno delovali na beneške borce, saj je bilo njihovo last-no in pridobljeno orožje naj-večji pones ter ljubezen vsa-kogar izmed njih. Ta ukrep je morda prišel na pobudo po-sameznika in njegov namen je bil, oborožiti z avtomat-skim orožjem najprej člane štaba, šele nato pa borce. To sem do neke mere tudi ra-zumel.

Istega dne so bile vse enote na Beneškem avtomatiko vključene v sestavi 1. in 2. soške brigade, ki sta se obe mudili na področju vzhodne in zahodne Benečije ter na Kobarškem. Del beneških bor-cov je pripadaj 1. brigadi, a drugi del 2. brigadi. Kot pri-padnik 1. soške brigade sem odšel z močno skupino beneš-kih borcev na šentlenartski most z nalogo, da potisnemo nazaj na drugo stran močno nemško enoto, ki je prekora-čila Nadižo in se skušala pre-bit skozi Šempeter (Špietar), Kobarid in Bovec proti Av-striji. Ko smo prispeli do po-kopališča v Azli, «Na Čušnjak» pred gostilno, sem enoto razdelil na dve skupini. Polo-vice borcev, pod poveljstvom Bodigaja, sem poslal v sever-nozapadno smer proti Nadiži z nalogo, da se spopadejo s sovražnikom in ga z močnim sunkom potisnejo nazaj čez Nadižo na njen desni breg. Sam pa sem z drugo skupino odšel po glavni cesti naravnost proti mostu in se nekaj sto metrov pred njim že spo-prijel s sovražniki. V istem času, kakor je bilo tudi do-govorjeno, je skupina pod vod-stvom Marina Bodigaja pla-nila na Nemece Bitka je traja-la kakor ura in na kraju so Nemci popustili ter se mora-li umakniti. Imeli so dva mrt-va in nekaj ranjenih. Enega od njih sem osebno opazoval, ko je držeč levico z desno roko odhitel v hišo na drugi strani Nadiže in prsil za po-moč. Namen naše akcije je bil s tem v glavnem dosežen. Ko je prispel za nami eden od bataljonov naše brigade na te položaje, smo se umaknili v Šent Lenart, kjer sem koman-dantu poročal o uspehu akcije. Pričakoval sem, da nam bo Vladimir Knežević - Volodja čestital za uspeh, posebno še, ker nismo imeli niti enega ran-jenega, pa nas je namesto tega ostro opomnil: «Kako ste si upali zapustiti položaj? Nič ga nisem potolažil, ko sem v opravilo dejal, da je ostal na položaju cel bataljon. Na-slednjega dne, menda 9. okto-bra, na ukaz štaba našega ba-taljona, smo se morali vrniti na most Sv. Kvirina, na iste položaje, z isto nalogo, kajti Nemci so ponovno silili čez most. Bataljon je namreč ti-sti dan zaradi pomanjkanja municije in izčrpanosti bor-cov po uspešni bitki zapustil položaje in se umaknil v Kr-koš nad gradom, ki ga je po-zgodovinskim izročiljem beneškega naroda dal zgraditi hun-ski kralj Atila. Komandant te-ga bataljona je bil Fabijan Ivan, doma z Dolenskega. Enota je bila ponovno razpo-rejena v dve skupini, kakor prejšnji dan, z isto zadolži-tvijo in nalogo. Bilo je popol-dne, ko smo se z eno skupino pod levo škarko cestišča, pri-bližali mostu na kakih 200 me-trov. Tu smo se ustavili in pripravili za napad v tem ča-su so nas Nemci že zasipali z izstrelki težkih mitraljezov iz avtomatskega orožja. Med na-mi in reko Nadižo, kakih 50 metrov od mostu, je stala «Maslarjeva hiša». Nanjo so Nemci usmerili ogenj iz mino-metala.



Vladimir Knežević - Volodja le-gendarji partizanski komandant na Primorskem in v Beneški Sloveniji (*)

visok menda malo manj od dveh metrov, niti ozri ni bil na streljanje, pač pa se je divje zaprljaval prav vame in me na-dri v mesanem slovenskem hrvaškem jeziku nekako tako: «Kaj počenjate tu? Nemci so vendar na mostu! Nato me je z enoto vred nagajal proti mostu. Nekaj korakov nas je še spremljal, naka je skočil v vozo in se z njim z vso hi-trostjo pognal naravnost pro-ti mostu. Pred mostom je iz-stopil iz vozila in z brzostrel-ko napadel Nemce na drugi strani mosta ter se brž vrnil nazaj. Med tem časom je dru-ga skupina ob Nadiži že uda-rila po Nemcih, ki so se kaj hitro umaknili na drugo stran reke.

Za Maslarjevo hišo smo po-tem našli dva naša tovariša hudo ranjena. Volodja mi je zopet reško ukazal, naj nemo-doma poskrbim za vprežni voz, da odpeljemo ranjenca v Šent Lenart. Mračilo se je že. Z Durli Jožetom, ki je bil poleg mene določen za to nologo, sva se napotila od mostu v vpraševala ljudi, za voz in konje. Ko sva izvedela za last-nika, sva se takoj napotila proti njegovemu domu in ga ljudno zaprosila za vprego. Spominjam se, kako se je kmet obotavljal (verjetno se je pod vtisom streljanja), čes, da nima časa, da so konji u-trujeni, ker so pravkar prišli s polja, nadalje, ko sem vi-del, koliko je ura in ni bilo časa za prepričevanje, sem potegnjal revolver in mu dejal: «Tako jz mano!» - v močan narečju.

Tedaj se je brez besed po-dal v hlev, vpregel konje in odšel z nama proti mostu; ta-ko smo ranjenca naposled od-pravili v Šent Lenart.

Z drugim vozom smo odpe-ljali precejšnji nemški plen, naropano blago v Italijo, ki smo ga našli za Maslarjevo hi-šo. To so bili razni kovčki, ko-voji in podobno. Po plenu so deč je kazalo, da se je po tej poti nameravala skupina Nem-čev prebiti preko Kobarida v Avstrijo. Ko smo s tem ple-nom prispeli na Čušnjak, je tja pravkar prišel še ome-njen bataljon, ki se je bil umak-nil v Krkoš. Takoj so nas za-ustavili. Komandant Fabijan je od nas zahteval plen, češ da so ga oni zaplenili že prejš-nji dan. Odvrgli smo mu, da

so Nemci ponovno prodrli pre-ko mostu in skušali to blago odpeljati, kar pa smo jim mi z našim napadom preprečili. Naposled smo se sporazume-li, da delimo plen na polovico. Toda tudi ta naš sporazum ni imel za nas nobene koristi, ker je naposled vse skupaj pri-padlo štabu brigade za skup-no uporabo.

Kasneje, po vojni, v decem-bru 1946, ko sem bil poslan v oficirsko šolo v Sremsko Ka-menico, sem bil nekega dne dodeljen na stražo na dvoršč-ku kasarne. S soslednim stra-žarjem sva čuvala vsak polo-vice ograje dvoršča. Da bi na-ma čim hitreje minili, sva se približala pri obhodu drug drugemu in se pričela pomen-kovati o vsem močnem. Naj-več sva se dotikala dogodkov iz NOB. Ko sem mu pripove-doval zgoraj opisano zgodbo, me je nekaj časa debelo gledal, naposled pa vzkliknil: «Torej ti, Joško, ti si bil tisti, tristo hudiček. To pomeni, da sem se prav s teboj prepiral zaradi tistega plena.»

Najin nekdanji prepri v NOB naju je tako zbližal, da sva se ob tem spomnu prija-teljsko objela. Potem sva na-daljevala in se spomnila še marsikaterega skupnega tova-riša iz bojev in tudi koman-danta Volodje, ki je padel v Vitovljah na Vipavskem leta 1944, ko je zašel v nemško za-sedo. Deljca sva si, da je bil ta velik Lujan (doma je bil imenovan iz Like) zares velik ko-mandant in legendarna osebnost za nas. Ta človek ni po-znal nobenega strahu. Včasih se nam je zdelo, kakor da je brez srca. Poznal ni ne pre-prek, ne ovir. Tudi najnevar-nije naloge so bile zanj igračka. Med ljudstvom je zaslovel in ostal v njegovem spomnu slaven. Ko je prišel na svo-jem konju skozi beneško vas, so domačini vzklikali: «Dže-neral! prihaja! Dženeraj! prihaja!»

S svojo veliko, vitko posta-vo in s svojo neizmerno dr-znostjo, je takoj pridobil ne-šteto občudovalcev in velik ugled ter zaupanje. Zenske so videle v njem pravi ideal, ne le vojaka. Bil je lik borca, ki ga človek morda v življenju samo enkrat sreča.

Nekdo sem slišal o njem pri-povedovati naslednjo zgodbo: «Nekje v Soški dolini se je oddčil, da napade z enim bataljonom nemško utrdbo. V ta nametnik udrdi, tova-rišema nametniku štaba, tova-rišu Rupniku, ki je bil kasneje moj komandant v višji ofi-cirski šoli pri glavnem štabu Slovenije, da napravi načrt za likvidacijo te postojanke. Rupnik se je, kot bivši jugo-slovanski oficir, z vojaško na-tančnostjo in temeljitostjo lo-til načrta. Ko ga je naposled Volodja vprašal če je načrt gotov, mu je Rupnik odvrnil, da za takšen napad potrebuje več časa in streliva, ki pa ga brigada ni imela. Dejal mu je tudi, da za takšno akcijo po-trebuje minometale, ki jih brigada spet ni imela. Ko je Volodja vse to slišal, je ukazal: «Prenehaj ti s planom.»

Ukazal je zbor bataljona in po kratkem posvajanju o polo-žaju oddčil, da krene na so-vražno postojanko. Pred na-padom je še za hip skical ko-mandirje posameznih enot ter jim kar na kratko naznačil smer napada: «Ti desno, ti levo, in center», naka je iz-dal povelje za napad. Postoj-anjka je bila naka urah ilu-vidirana. Rupniku, ki se je tudi udeležil napada, je ob koncu vsega rekel: «Evo, tako se delajo plani v partizanih.»

Na šentkviškem mostu smo ostali na položajih še ne-kaj dni v sestavi 1. soške bri-gade. Beneški rojaki smo gu-mumno in krepko odbijali nem-ške prodore preko mostu in v vseskozi čvrsto držali položaje Nadiške fronte v svojih ro-kah. Nemci nikakor niso mo-gli prestopiti bregov reke Na-diže in skozi Nadiško dolino, preko Benečije prodrati do Kobarida, kjer je bila po 8. septembru ustanovljena tako imenovana Kobarška republi-ka. Tako so beneški Slovenci skupno s svojimi tovariši iz 1. in 2. soške brigade onemo-gčili Nemcem prodor z ju-go-zahodne smeri. Na Kobarš-škem, kjer je bilo skoraj dva meseca svobodno ozemlje, so v tem času, vse do novem-brske ofenzive, nemoteno us-tanavljale in krepile partizan-ske enote, ki so pomenile mo-čan obrambni zid Kobariske-ga vozišča. V teh borbah je dne 26. 10. 1943 pri mostu Sv. Kvirina padel kot partizan, beneški Slovenec Černetič Pe-ter iz vasi Preserje.

*) Op. ur. - V «Zborniku na-rodnih herojev Jugoslavije» je med heroi naveden Vladimir Knežević - Volodja, ki pa ni istovesten z našim Vladimirjem Kneževićem Volodjo, Volodja, ki bo ostal ste-vilnim borcem na Primorskem in v Beneški Sloveniji v trajnem spo-minu, je bil po rodu Lijan in stu-diral je na univerzi v Ljubljani, Volodja, ki ga navaja «Zbornik», pa je bil po rodu Črnogorec in je padel že septembra 1942 pri Mrko-nji Gradu v Bosni. Splošno pre-pričanje med primorskimi in be-neškimi partizani je, da bi moral biti proglazen za narodni heroj, ja tudi naš beneški Volodja, saj je bil res izreden junak. (Nadaljevanje sledi)

